

HULDA GARBORG (1862-1934)

Da Hulda Bergersen, stormansdatter fra Hedmark, giftet seg med den radikale og 11 år eldre Arne Garborg, var hun 25 år gammel. Bak seg hadde hun en tung barndomstid etter farens fallitt og deretter noen tøffe år som ung yrkeskvinne i Kristiania. Disse erfaringene dannet grunnlaget for hennes engasjement for styrking av hjem og familiebevissthet, i videre omfang også interessen for det nasjonalhistoriske.

Hulda Garborg var antagelig den sterkeste drivkraften bak opprettelsen av Det norske Teatret, hun var den som oppildnet interessen for de gamle folkedansene, og det var hun som kastet nytt lys på våre gamle nasjonaldrakter. Kunnskapsrik og entusiastisk øvet hun innflytelse i mange forskjellige kulturkretser. Og hun var et arbeidsjern som fikk utrettet mye.

I litteraturhistorien har ikke Hulda Garborg fått noen stor plass, men hun omtales med mye velvilje. "Kvinden skabt af Manden" og "Fru Evas Dagbog" – begge utgitt anonymt – var vektige innlegg i debatten som fulgte etter utgivelsen av Otto Weiningers verk "Geschlecht und Charakter". Hennes skuespill, først og fremst "Rationelt fjøsstell" og "Liti Kersti" ble oppført ofte, og romanene med stoff fra hennes barndom på Hedmark ble vurdert som ekte, troverdige skildringer. Men det er fagbøkene hennes som vil bli stående som det beste i produksjonen, ikke skjønnlitteraturen.

Biografien om Hulda Garborg har Tor Obrestad skrevet: "Hulda. Ein biografi." 1992.

Vi har ikke hatt anledning til å studere typen av omslag på Hulda Garborgs førsteutgaver – og ønsker tilbakemeldinger for så vidt gjelder dette punkt.

HULDA GARBORGS FØRSTEUTGAVER:

- 1892: Et frit Forhold. Bergen. Litteré.
Innbinding: Omslag, typografisk.
- 1895: Mødre. Drama i tre Akter. Feilberg & Landmark.
Innbinding: Omslag, typografisk.
- 1896: "Rationelt Fjøsstell". En Komædie-Akt. Feilberg & Landmark.
Innbinding: Omslag.
- 1899: Hos Lindelands. Lystspill i tre akter. John Fredrikson.
Innbinding: Omslag.
- 1899: Noahs ark. Farce i en akt. John Fredrikson.
Innbinding: Omslag.
Disse to bøkene fra 1899 er i Norsk Bokfortegnelse oppført som én bok.
- 1899: Heimestell. Uppskrifter og rettleidingar for smaae hushald, helst paa lande. Den 17de Mai.
Innbinding: Omslag.
- 1900: Sovande sorg. Drama i 3 akter. Aschehoug.
Innbinding: Omslag.
- 1902: Lidt om madstel paa landsbygden. Foredrag paa ungdomsstevnet i Aalen sommeren 1901. Røros. ÷ Norsk Bokfortegnelse.
Innbinding: Omslag.
- 1903: Fra Kolbotnen og andetsteds. Aschehoug.
Innbinding: Omslag. Illustrert. Hellsjirtingbind. Det foreligger to varianter av forlagsstempel på hellsjirtingbindet.
A. Firkantet forleggermerke.
B. Ovalt forleggermerke.
- 1903: Liti Kersti. Eventyrspel med Song og Dans i tvo Vendingar. Aschehoug.
Innbinding: Omslag.

- 1903: Norsk klædebunad. Fraa ymse bygder. Norigs ungdomslag og Studentmållet. Boken ble utgitt på ny i forøket utgave på Aschehoug i 1917. (Norske folkeskrifter nr. 13).
Innbinding: Omslag (med ramme, som de øvrige i serien).
- 1903: Song-Dansen i Nord-Landi. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, med foto.
- 1903: [-]: Norske folkevisor I og II. Med ei utgreiding um vise-dansen av Hulda Garborg. Norigs ungdomslag. Studentmaallaget.
2 bind. (Norske folkeskrifter nr. 8 og 19).
Innbinding: Omslag (som de øvrige i serien).
- 1904: [-]: Kvinden skabt af manden. Studie af en Kvinde. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, typografisk.
- 1904: [-]: Edderkoppen. Drama i fire akter. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, typografisk.*
- 1905: April. Drama i tre akter. Aschehoug. Ved fremføring på Centralteatret i 1899 kalt "Vaar".
Innbinding: Omslag.
- 1905: [-]: Fru Evas Dagbog. (Udg. af Forf. til "Kvinden skabt af Manden"). Aschehoug.
Innbinding: Omslag, typografisk.
- 1906: Kongens Kone. Interiør fra Ludvig XIV's Hof. Aschehoug.
Innbinding: Omslag.
- 1907: Matstell paa landsbygdi. Norigs ungdomslag og Student-maallaget. (Norske Folkeskrifter nr 53).
Innbinding: Omslag som de øvrige i serien.
- 1908: Sigmund Bresteson. Folkestykke i 5 vendingar. Samlaget. (Tilleggsbok til Syn & Segn). Norsk Bokfortegnelse har Oslo Maalkontor som forlag.
Innbinding: Omslag.
- 1908: Mann av Guds Naade. Aschehoug.
Innbinding: Omslag. Hellsjirtingbind.
- 1909: Rousseau og hans Tanker i Nutiden. Kristiania og København. Gyldendal.
Innbinding: Omslag.
- 1910: Rousseau. Oslo. Norigs ungdomslag og Student-maallaget. (Norske folkeskrifter nr. 53).
Innbinding: Omslag som de øvrige i serien.
- 1911: [-]: Under Bødhitræet. En drøm i fire Billeder. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, typografisk.
- 1912: Eli. Roman. Aschehoug.
Innbinding: Omslag. Hellsjirtingbind.
- 1913: Barn i By. Smaa billeder. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, Kartonasjebind?
- 1913: Norske dansevisur. Aschehoug. (Senere utgaver sterkt utvidet).
Innbinding: Omslag.

- 1915: Mot Solen. Roman. Aschehoug.
Innbinding: Omslag. Helsingjirteingbind.
- 1915: Tyrihans. Eventyrspel med Song og Dans. Aschehoug.
Innbinding: Omslag.
- 1916: Gaaden. Efter Præstedatteren Else Marie Lindes Optegnelser. Aschehoug.
Innbinding: Omslag. Helsingjirteingbind.
- 1917: Norsk Klædebonad. Med 100 Bilæte og 8 farvelagde Mynsterteikningar av Halfdan Arneberg. Aschehoug.
Innbinding: Omslag. Helsingjirteingbind. **Det finnes to varianter:**
A. Firkantet forleggermerke i blindtrykk på bakdekket.
B. Ovalt "ugleformet" forleggermerke på bakdekket.
- 1919: Den store freden. Dramatisk dikt. Aschehoug.
Innbinding: Omslag.
- 1920: Mens dansen gaar. Aschehoug.
Innbinding: Omslag. Helsingjirteingbind.
- 1922: I huldreskog. Aschehoug.
Innbinding: Omslag. Helsingjirteingbind.
- 1923: Naar heggen blomstrer. Aschehoug.
Innbinding: Omslag. Helsingjirteingbind.
- 1925: Grågubben. Aschehoug.
Innbinding: Omslag. Helsingjirteingbind.
- 1925: National kost, Med rettleiding og uppskrifter. Fabritius.
Innbinding: Omslag.
- 1927: Trollheimen. Av en prestesønns dagbok. Aschehoug.
Innbinding: Omslag. Helsingjirteingbind.
- 1929: Helenes historie. Aschehoug.
Innbinding: Omslag. Helsingjirteingbind.
- 1930: Kornmoe. Vers og visor. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, portrett av Hulda Garborg.
- 1931: Hildring. Aschehoug.
Innbinding: Omslag. Helsingjirteingbind.
- 1934: Symra, den blomen du elska. Aschehoug.
Innbinding: Omslag.

Etter Hulda Garborgs død er utgitt:

- 1935: Barndomsminne. Aschehoug.
Innbinding: Omslag. Helsingjirteingbind.
- 1962: Dagbok 1903-1914. Ved Karen Grude Koth og Rolv Thesen. Aschehoug.
Innbinding: Omslag. Sjingryggbind.

Med bidrag av Hulda Garborg:

1900: Om opdragelse og undervisning. Utgivet av Det Pædagogiske Samfund i Kristiania. Aschehoug. Heftet er på 76 sider og har 8 bidragsyttere – med andre ord ingen "egentlig" førsteutgave av Hulda Garborg.
Innbinding: Omslag.